

Forum för samverkan enligt överenskommelsen mellan Göteborgs stad och civilsamhällets organisationer

Samverkansrådet Idékom etablerades 2010 med syfte att vara en plattform för samtal mellan Göteborgs stad och organisationer från civilsamhället. Ett första konkret steg utifrån dessa samtal var framtagande av en lokal överenskommelse för samverkan mellan Göteborgs stad och civilsamhällets organisationer. Uppdraget att sammankalla och hålla ihop Idékom beslutades av Social resursnämnd i december 2009. Två år tog den partsammansatta processen som resulterade i en gemensam vision, strategi, mål och åtaganden. Dessa är formulerade i en *Lokal överenskommelse om samverkan mellan Göteborgs stad och organisationer inom Social ekonomi*. Överenskommelsen antogs i kommunfullmäktige 2012.

Målet är att stärka demokratin, öka delaktigheten och minska utanförskap i Göteborg genom:

- att skapa tydliga förutsättningar och strukturer för dialog och samverkan mellan parterna,
- att synliggöra och stärka den sociala ekonomins självständiga och oberoende roll som opinionsbildare och som röstbärare för marginaliserade, utsatta och åsidosatta grupper samt
- att utveckla möjligheter för den sociala ekonomin att utgöra en viktig aktör inom välfärdsutvecklingen.

Överenskommelsen har stärkts med planer, en för hur kommunen ska ta sig an och implementera överenskommelsen och en för de undertecknande parterna inom civilsamhället. Planerna har kopplats till överenskommelsen genom att utgå ifrån de överenskomna åtagandepunkterna. Åtagandena har grupperats enligt följande:

1. Kunskapsökning och spridning
2. Förstärkt samspel, dialog och utveckling
3. Finansieringsformer och mångfald av utförare

Jämställdhet och mångfald ska genomsyra de tre grupperingarna. 2016 utvärderades överenskommelsen och planerna. I samband med det sågs även samverkansrådets funktion över.

Utgångspunkter för fortsatt samverkan

Grunden för samverkan mellan kommunen och organisationer inom civilsamhället är tydligt formulerat i överenskommelsen och vilar på synen om ett demokratiskt samhälle där människors engagemang tillvaratas. Det civila samhällets betydelse för att främja en demokratisk utveckling där människors delaktighet och engagemang tas tillvara har ägnats en del uppmärksamhet inom forskningen. På individnivå handlar det om tillit, förtroende, tillhörighet och sociala sammanhang. På samhällsnivå tittar man på effekterna av social sammanhållning, integration och social kontroll.

Att omsätta och följa upp överenskommelsen har varit samverkansrådet Idékoms främsta uppgift. Sedan dess visar uppföljningar och utvärdering att strukturerna för samverkan i staden har stärkts och kunskapen om civilsamhällets roll har ökat. Idékom har fattade därför beslutet att överenskommelsen består och ska utvärderas på nytt om fyra år. Samtidigt ersätts begreppet social ekonomi med civilsamhällets organisationer för att skapa enhetlighet med benämningar som används på nationell och regional nivå.

Representanter i det partssammansatta samverkansrådet Idékom har representerat olika och tämligen breda intresseområden och haft i uppgift att bidra med information och kunskap till och från sin intressegrupp. Syftet har varit att göra så många som möjligt delaktiga i frågor som diskuteras utifrån ett strategiskt utvecklingsarbete i Göteborg och för dess invånare. Idékom har inte haft någon beslutande funktion eller påverkan på beslut rörande organisationer, styrelser eller nämnder.

Den breda förankringen var viktig och verkningsfull för att få fram en samverkansöverenskommelse med förankring inom organisationer med vitt skilda intresseområden. Fyra år efter att överenskommelsen antogs i Kommunfullmäktige har Idékoms representanter kommit fram till att lösa upp den ursprungliga formen som syftat till en generell samverkan för att pröva en modell för samverkan kring mer specifika intresseinriktningar.

En möjlig indelning i olika intresse- eller viljeinriktningar kan se ut som följer. Frågor kopplade till en särskild grupp kan sammanfattas som medlemsvårdande. Frågor som handlar om ett bredare röstbärande, vanligen sakfrågor, rättighetsfrågor etc. Frågor som handlar om samverkan, upphandling eller avtal och utförande av tjänster inom offentlig sektors ansvarsområde.

Många gånger går de här intressena in i varandra och samma organisation kan ha fler eller samtliga intressen som drivkraft samtidigt. Den fortsatta modellen bygger på dessa intresseinriktningar där de också kopplas till överenskommelsens tre målformuleringar.

Medlemsvårdande

Att som främsta syfte bidra till att skapa mervärde för organisationens medlemmar eller för dem organisationen finns till. Gemenskapsfunktionen är viktig och kan sägas fungera som fogmassa som förbinder medborgarnas engagemang och vilja till samhällets funktioner. Det bidrar till socialt kapital. *Medlemsvårdande föreningar* finns för alla åldrar och intresseinriktningar inom de flesta områden, såsom idrott, fritid, funktionshinderområdet, kultur och det sociala området.

Civilsamhällets roll som röstbärare, opinionsbildande intresseorganisation

Att synliggöra och stärka civilsamhällets självständiga och oberoende roll som opinionsbildare genom att driva specifika sakfrågor i syfte att förändra eller utveckla i viss riktning. Att agera röstbärare för marginaliserade frågor eller utsatta och åsidosatta grupper.

Att bära en grupps röst i det demokratiska samtalet bidrar till ökad mångfald och skapar delaktighet för fler i samhället. Röstbärandefunktionen utgör därför en grund för gemenskap och demokrati.

Civilsamhällets roll som utförare, eller serviceproducent

Att som utförare utgöra en kraft i samhällsutvecklingen. Att bidra till formuleringar kring lösningar. Att genom upphandling, avtal eller samverkan verka för att civilsamhället är en del av de lösningarna. Dessa organisationer kan utgöra ett alternativ eller ett komplement till offentliga och vinstdrivande serviceproducenter, de är en del i välfärdsutvecklingen.

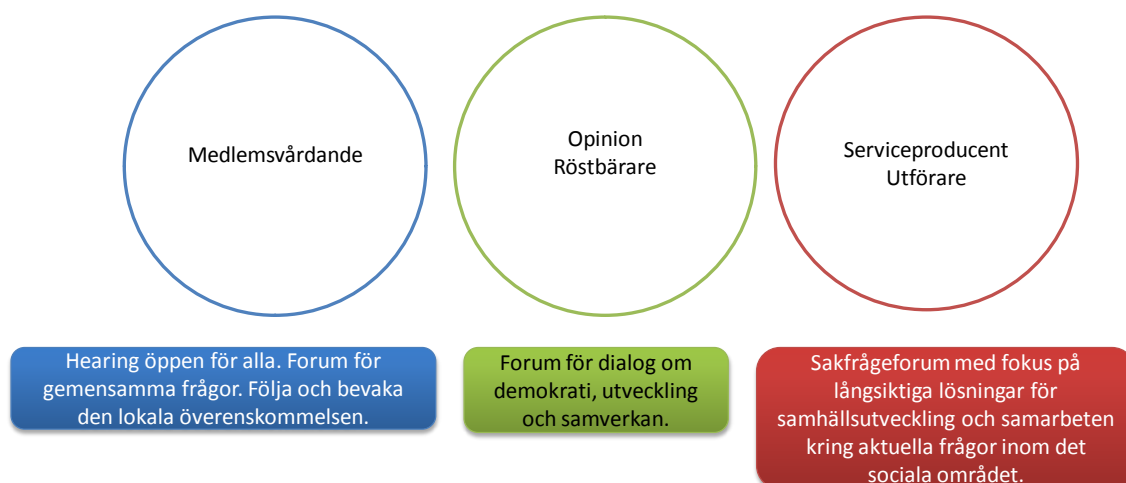
Indelningen speglar även handlingsplanernas tre områden:

Kunskapsökning och
spridning

Förstärkt samspel och
dialog

Finansieringsformer och
mångfald av aktörer

Ny modell för samverkan – Tre forum för samtal med olika intresseinriktningar

Forum för medlemsvårdande intressen

Organisationer vars främsta syfte är bidra till att skapa mervärde för organisationens medlemmar eller för dem organisationen finns till. Gemenskapsfunktionen är viktig och handlar om att hålla ihop samhället. Ett starkt och mångfacetterat civilsamhälle bidrar till socialt kapital.

För att samla organisationers roll som medlemsvårdande/kamratstödande och fånga dess olika röster behövs forum som tillåter att många kan komma till tals. Här handlar det om att se mångfalden och ta vara på den.

Ett sätt att organisera för sådana forum kan vara via öppna hearingar och andra mötesformer där civilsamhället och politiken möts. Forum där civilsamhället möter tjänstepersoner från Göteborgs stad i dialog om utveckling och samverkan. Forum där många aktörer ges utrymme att delta.

Exempel på områden för hearings kan vara organisationers inflytande och erfarenheter kring integration, flyktingmottagande, vägar till arbete, hemlöshet, behov av mötesplatser, jämlikhet, hållbarhet, entreprenörskap etc.

Det kan även finnas behov av specifika möten för att diskutera praktiska frågor som lokalsamordning, utformningen av stadens bidrag och stöd till organisationer, behov av mötesplatser med mera.

Tillfällena ska vara öppna för alla och skapa bättre kunskap om varandras perspektiv och ytterst bidra till stärkt samverkan mellan parterna. Ett forum där bred representation från såväl politiken som civilsamhället är viktigt. Vad som ska lyftas till en hearing avgörs av en kanslifunktion som skapar förutsättningar för det.

Detta forum ska möjliggöra kontaktskapande, erfarenhetsutbyte, kunskapsökning och tematiska samtal där man ser varandras potential.

Med utgångspunkt i syfte, relevanta informationsvägar och incitament att arbeta för att relevanta perspektiv får belysning leds och drivs detta forum enbart av representanter från civilsamhället. Inför uppföljning av överenskommelsen sammanställs en rapport som består av insatser och vad de inneburit.

Att bära en grups röst i det demokratiska samtalet bidrar till ökad mångfald och skapar delaktighet för fler i samhället. På så vis utgör dessa organisationer en grund för demokrati.

Ideologisk och politisk opinionsbildning syftar till att påverka uppfattningar, ställningstaganden och ageranden hos enskilda individer, organisationer, företag. Förändring är en given drivkraft för röstbärande organisationer och samlar kraft både för ett mer systematiskt förändringsarbete såsom till exempel miljörörelsen, fredsrörelsen, arbetarrörelsen eller för ökad jämställdhet och för särintressen såsom till exempel betydelsen av arbetsintegrerande sociala företag, flyktingmottagande, hbtq-frågor eller stadsutveckling. Kraften samlas i såväl rörelser, nätverk och aktionsgrupper.

Rollen som röstbärare är viktig för politiker och andra beslutsfattare. Opinionsfrågorna kan peka på samhällsproblem, utvecklingsbehov eller upplevd snedvridning i välfärdsutvecklingen. Röstbärare kan ge uttryck för demokratiunderskott. Organisationer har i alla tider hittat vägar till relevanta beslutsfattare för frågor som driver dem, så även till tjänstepersoner i kommunens verksamheter. För att skapa möjligheter för samtal och ett ömsesidigt behov av dialog mellan kommunens tjänstepersoner och representanter för röstbärande organisationer formaliserar vi vägar för samtal och dialog.

Syftet är att skapa möjligheter för samtal om engagemang i stadens processer. Tydliggöra organisationernas roll både i att ta tillvara och föra fram röster. Beskriva hur tjänstepersoner både kan fånga upp och ta tillvara invånarnas, möjligen nätverksbaserade, engagemang eller initiativ från punktintresserade grupperingar såväl som aktionsgruppers synpunkter.

Den här samverkansfunktionen erbjuder varken en fast organisering eller någon särskild ledning utan erbjuder förutsättningar för organisationer att återkommande delta i stadens förändringsprocesser. I detta forum ska det vara möjligt att påtala frågor som ses som angelägna att lyfta. Samverkan ska bygga på målsättningen att öppna upp för samtal tidigt i stadens planer, det gäller inom såväl bolag som förvaltningar.

Från Göteborgs Stads sida är det Kommunstyrelsen som har ett övergripande ansvar att samordna demokratiinsatser i staden, Stadsledningskontoret verkställer uppdraget. Konsument och medborgarservice har i uppdrag att öka valdeltagandet samt arbeta för ökad delaktighet i demokratiprocesser hos medborgare genom föreningar och stadsdelar. Social resursförvaltning har uppdrag om ökad demokrati genom tillitskapande arbete och medborgardialoger i staden. Social resursförvaltning har också i uppdrag att stärka samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhället. Tillsammans möjliggör dessa uppdrag kommunikationsvägar för samtal mellan kommunen och röstbärare, opinion och intresseorganisationer.

Dessa föreslås få en gemensam roll att bjuda in och tillsammans med civilsamhället utveckla strukturer för att möjliggöra för ökad dialog mellan organisationer inom civilsamhället och kommunens verksamheter.

Representanter i den här samverkansformen dokumenterar och sammanställer en rapport som består av uppföljning och analys av insatser vilka ska utgöra underlag för uppföljning av överenskommelsen.

Civilsamhällets organisationer som utförare och serviceproducenter utgör en kraft i samhällsutvecklingen. De kan fungera som möjliggörare i arbetet med att verkställa politikens beslut kring samhällsutveckling. De kan både utgöra ett alternativ och ett komplement till offentliga och vinstdrivande serviceproducenter. Civilsamhällets roll som utförare och serviceproducent kan ses som en motvikt, en slags balanserande funktion till privat och offentlig sektor. Motviktsfunktionen kan ibland vara ett resultat av påverkans- och lobbyarbete, det kan även vara resultat av tidigt samråd kring insatser.

Avgörande både för innovationer och respekt för varandras funktioner är att vara bidragande till formuleringar av både problem och till dess lösningar. Samverkan med utföraninriktade organisationer ska således bygga på tidiga samtal i processer där innovation ska ges utrymme att styra utvecklingen. För detta föreslås en samverkansgrupp kring samhällsplanering och utmaningarna i det sociala hållbarhetsarbetet. I den här samverkansgruppen förs dialog om strategiska utvecklingsfrågor. Detta forum har fokus på långsiktiga lösningar och samarbeten kring frågor för social hållbarhet. Exempel på områden är uppväxtvillkor, arbete och lärande, boende och livsmiljö, inflytande och delaktighet samt hälsofrämjande levnadsstandard med perspektiv på såväl unga som äldre, funktionshinder, jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Här kan även föras samtal om finansieringsformer (upphandling, idéburet offentligt partnerskap, andra avtalsformer eller samverkan), dialog kring verksamheter som kan övervägas att överföras till idéburen regi från offentlig och andra strukturella förutsättningar som kan möjliggöra för ökad mångfald av aktörer. Här förs samtal om konkreta lösningar och åtaganden av identifierade samhällsutmaningar.

Här finns en tydlig koppling till stadens arbete för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa och den långsiktiga kraftsamlingen kring stadens mål om ett hållbart samhälle där människor har tillräckligt med makt över sina liv för att kunna påverka samhällsutvecklingen i en önskvärd riktning. Det handlar dels jämlikhet och dels om social sammanhållning.

Gruppens sammansättning präglas av färre deltagare, 7-8 personer som träffas över en längre tid. Deltagarna deltar utifrån en sakområdeskompetens och har mandat att driva och besluta i strategiska frågor. Sammansättningen ska vara kompletterande. Representation från civilsamhället utgörs av ordförande eller verksamhetsledare. Social resursförvaltning har samordningsansvar för det prioriterade målet, Jämlikt Göteborg och sammankallar representanter till detta samtalsforum. Som start för samtalsforumet görs en riktad inbjudan till relevanta organisationer. Vid behov adjungeras kompletterande sakkunniga.

En översyn av representativitet bör göras om inte oftare så i samband med revidering av *Överenskommelsen*. Här, liksom inom de två övriga samverkansfunktionerna ska en dokumentation finnas som sammanställs i en rapport bestående av uppföljning och analys av insatser. Rapporten utgör underlag för uppföljning av överenskommelsen.

Högnivåsamtal Politiken

Eftersom förutsättningarna för den sociala ekonomin att bidra till samhällsutvecklingen i första hand är en politisk fråga föreslås den nya samverkansmodellen tydligt framhäva kontinuerliga samtal med politiker. Högnivåmöten med politikerna förverkligar överenskommelsen som en brygga mellan parterna och håller detta demokratiarbete levande. Det skapar framträdande förebilder för att medvetet använda överenskommelsens sex principer och på det sättet konkretisera hur överenskommelsen kan vara ett fungerande verktyg för samverkan mellan Social ekonomi och det offentliga i praktiken.

Högnivåsamtal genomförs företrädevis tre gånger per år. Frågeställningar som ryms här skulle kunna vara bredare omtag för samverkan, långsiktiga samverkansstrukturer, samverkan och förutsättningar i krissituationer, juridiska möjligheter och utrymmen avseende upphandling, IOP och andra samarbetsavtal, relationen mellan överenskommelsen och andra samverkansformer såsom råd för funktionshinderfrågor, HBTQ mm.

Det ena högnivåmötet kan ha formen av ett stormöte där hela social ekonomi och politiken bjuds in. Det möjliggör spridning, återkoppling och input av nya idéer och goda exempel. Lämpligtvis i samband med någon samhällsförändring eller något budskap som kommit upp i styrgruppen (för förklaring till styrgrupp se styrning och ledning för kanslifunktion). Mötet kan även utformas runt ett tema eller forskning som är värdefull för båda parter.

De två andra högnivåmötena kan ske i ett mindre forum exempelvis styrgruppen med speciellt inbjudna från social ekonomi främst i anslutning till kommunens budgetprocess och bokslut. Direktdialogen blir påtaglig och med hjälp av möjligheten att ställa frågor och få klagoranden från båda parter ökar möjligheten till delaktighet, förståelse och stärkt samverkansrelation.

Kanslifunktion

Både hearings och andra mötesformer behöver planering och genomförande. Idékom enades om en kanslifunktion som nav i det arbetet. Kanslifunktionen organiseras av civilsamhället och fungerar även som en länk mellan de tre intresseinriktningarnas former.

- Kanslifunktionen ska förbereda hearings och andra för ändamålet relevanta mötes- och dialogformer.
- Säkerställer att möten och dialoger sprids geografiskt.
- Planera och genomföra informationsinsatser för att öka kunskapen om civilsamhället för kommunens verksamheter.
- Fungerar som remissinstans.
- Inneha funktionen som ett samlat forum för frågor om samverkan mellan organisationer inom civilsamhället och kommunen.
- Ansvara för hantering av ansökningar avseende anslutning till överenskommelsen.
- Dokumentera och sammanställa rapport bestående av uppföljning och analys av insatser som underlag för uppföljning av överenskommelsen.
- Ansvara för en samlad uppföljning av överenskommelsen vart fjärde år.

Det viktigt att kanslifunktionen präglas av service och stöd för en fungerande samverkan mellan parterna.

För att främja kanslifunktionens oberoende roll gentemot kommunen förläggs den hos civilsamhällets organisationer. En styrgrupp bildas, förslagsvis bestående av GSE-representanter, Göteborg stad och eventuella medfinansierande aktörer. Styrgruppen blir uppdragsgivare till kansliansvarig. Kanslifunktionen för överenskommelsen föreslås i nuläget i första hand finansieras från offentlig sektor för att upprätthålla ett jämlikt förhållande mellan små och stora organisationer. Det utesluter emellertid inte en finansieringsmodell på sikt, där offentlig sektor stödjer funktionen med viss finansiering och resterande finansiering fördelas mellan organisationer inom civilsamhället. Om civilsamhället i det här fallet representeras av de organisationer som undertecknat överenskommelsen eller bör ses i bredare bemärkelse får utredas av desamma som också får enas om en modell för gemensam finansiering. GSE åtar sig att initiera bildandet av styrgrupp och driva arbetet med kanslifunktionens finansiering vidare.

Utgångspunkter för kopplingar i samverkan mellan organisationer och kommunen

Samverkansrådet Idékoms nuvarande form med 13 ledamöter från civilsamhället och nio från kommunen bryts upp och ersätts med en modell som tydligare ger utrymme för lyhördhet för mångfald och civilsamhällets olika särintressen.

Genom modellförslaget möjliggörs samverkan, påverkan och delaktighet mellan fler parter och i fler former än tidigare. I den större och öppnare mötesformen ska det finnas möjlighet att debattera, diskutera, ta del av och driva på utvecklingen ur ett medborgarperspektiv och av förutsättningar för civilsamhället i stort. I den mindre samverkansgruppen ska det finnas utrymme och tillfälle till en närmare delaktighet i utveckling och genomförande av utmaningar i Göteborg.

Det kommer att finnas öppna forum med regelbundna mötesformer öppna för alla. Dessa samordnas av en kanslifunktion.

Det kommer att finnas ett forum för medskapande dialog, som bjuds in av stadsledningskontoret, Konsument och medborgarservice och Social resursförvaltning.

Det kommer att finnas en samverkansgrupp kring social hållbarhet som sammankallas av Social resursförvaltning. En funktion för ökad mångfald av utförare som lyfter frågor för bredare förankring i övriga forum.

Det kommer att finnas en kanslifunktion som fungerar som en spanare från civilsamhället som samverkar med övriga forum. En praktisk funktion som genomför och samplanerar. En funktion som ansvarar för en samlad uppföljning av överenskommelsen vart fjärde år.

Den lokala överenskommelsen om samverkan är en grund för dessa forum som var för sig fortsatt kommer att utvecklas för att förverkliga överenskommelsens vision – ”Göteborg är en stad där invånarna engagerar sig och där engagemanget tas tillvara” samt dess principer och åtaganden.

Vart fjärde år i samband med utvärdering av överenskommelsen ses samverkansmodellen över och revideras. Samtliga justeringar däremellan genomförs i konsensus inom respektive forum. Samverkan bygger på tillit, intresse och frivillighet.

Forum för samverkan enligt överenskommelsen
mellan Civilsamhällets organisationer och Göteborgs stad.

